

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Павло Ігорович ДМИТРЕНКО,

*аспірант відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

В сучасному світі політика займає одне з найпочесніших місць. Ні для кого не є секретом, що питання дотримання ліцензійних умов суб'єктами господарювання є важливим аспектом державного регулювання. Це не лише гарантує безпеку суспільства та довкілля, але й сприяє стабільному економічному розвитку країни. Більшість населення розуміє важливість належного контролю, проте лише незначна частина знає, наскільки складно забезпечити ефективний механізм адміністративного нагляду за цим процесом. Одним з ключових аспектів забезпечення контролю є впровадження ефективних адміністративно-правових механізмів. Вони спрямовані на забезпечення дотримання вимог, встановлених ліцензійними умовами. Зокрема, мова йде про правове регулювання процедур нагляду, встановлення відповідальності за порушення та механізми реагування на виявлені відхилення.

Сьогодні контроль за дотриманням ліцензійних умов зіштовхується з низкою викликів, що вимагають оновлених підходів і гнучкості від державних органів. Ці виклики зумовлені глобалізацією економіки, зростанням цифрових технологій та новими реаліями ведення бізнесу. В умовах постійного розвитку технологій традиційні методи нагляду стають менш ефективними, що змушує державні структури переглядати свої підходи до контролю та нагляду за суб'єктами, які мають ліцензії на здійснення певної діяльності. Одним із головних викликів є цифровізація та розвиток онлайн-сервісів. Сучасні підприємства все частіше використовують цифрові платформи та дистанційні форми надання послуг, що створює нові умови для організації контролю. Зокрема, це стосується сфери фінансових технологій, де регуляторам важливо забезпечити дотримання ліцензійних вимог щодо безпеки та конфіденційності даних клієнтів. Відсутність чітких правових механізмів у цій сфері може призвести до виникнення правових колізій та складнощів у здійсненні нагляду. Ще одним важливим аспектом є потреба у гармонізації національних стандартів з міжнародними вимогами. Багато країн впроваджують норми, що відповідають міжнародним стандартам, як-от вимоги Європейського Союзу. Це особливо актуально для країн, які прагнуть інтегруватися до світових економічних процесів. Але різниця в підходах до ліцензування та нагляду на національному рівні ускладнює створення єдиного механізму контролю, що може призвести до суперечностей між внутрішніми та зовнішніми нормами[1]. Не менш важливим викликом є корупційні ризики, які можуть виникати в процесі контролю за дотриманням ліцензійних умов. Непрозорість процедур перевірок та відсутність належної відповідальності з боку державних органів можуть створити умови для корупційних дій, що підривають довіру до наглядових механізмів. Це, у свою чергу, знижує ефективність контролю та сприяє

порушенням з боку ліцензіатів. Сучасна економічна нестабільність також має вплив на процеси ліцензування. В умовах кризових явищ, як-от пандемія або військові конфлікти, багато підприємств опиняються у складній економічній ситуації, що може спонукати їх до порушень ліцензійних вимог задля зниження витрат. Це вимагає від державних органів гнучкості та здатності швидко реагувати на зміни, адаптуючи процедури контролю до нових реалій. Водночас існує проблема недостатнього рівня підготовки державних службовців, які здійснюють контроль. Зміни в законодавстві та введення нових регуляторних вимог вимагають постійного підвищення кваліфікації та знань фахівців, які працюють у сфері ліцензування. Відсутність належної підготовки може призвести до неефективного виконання контрольних функцій, що підриває ефективність державного регулювання в цілому.

На нашу думку, сучасні виклики в контролі за дотриманням ліцензійних умов вимагають комплексного підходу до їх вирішення. Необхідно впроваджувати інноваційні інструменти нагляду, підвищувати кваліфікацію працівників, забезпечувати прозорість процедур і адаптуватися до швидкозмінних умов сучасного бізнесу. Це дозволить створити ефективну систему контролю, яка відповідатиме потребам часу та сприятиме стабільному розвитку економіки.

Сучасні виклики, з якими зіштовхуються органи державного контролю, зумовляють потребу в удосконаленні адміністративно-правових механізмів нагляду за дотриманням ліцензійних умов. Перспективи їхнього розвитку пов'язані із запровадженням нових технологій, оптимізацією законодавчої бази, а також підвищенням прозорості та відповідальності у виконанні контрольних функцій. Одним із ключових напрямів удосконалення є впровадження цифрових технологій та автоматизація процесів контролю. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для обробки даних, моніторингу діяльності суб'єктів господарювання та проведення дистанційних перевірок може суттєво знизити адміністративні витрати та підвищити точність виявлення порушень. Такий підхід дозволяє скоротити час на перевірки та мінімізувати людський фактор, що позитивно впливає на об'єктивність і неупередженість контрольного процесу. Ще однією перспективою є розвиток механізмів співпраці між різними державними органами, які здійснюють контроль за ліцензуванням[2]. Це може включати створення єдиних інформаційних платформ для обміну даними між органами влади, що забезпечить доступ до актуальної інформації про суб'єктів господарювання та їх ліцензійну історію. Така координація дозволяє уникнути дублювання функцій, знижуючи навантаження на підприємства та підвищуючи ефективність контролю. Удосконалення адміністративно-правових механізмів також передбачає перегляд та оновлення законодавчої бази. Законодавство має бути адаптоване до швидких змін у сфері економіки та технологій, зокрема, включати положення щодо нових форм підприємницької діяльності та цифрових платформ. Це дозволить державним органам надійно реагувати на нові виклики та забезпечувати дотримання ліцензійних умов в умовах сучасного ринку. Зокрема, можна запровадити механізми швидкої корекції нормативних актів, що дозволить уникнути відставання регулювання від реалій бізнесу[3]. Підвищення прозорості та відкритості процедур ліцензійного контролю є ще одним важливим напрямом удосконалення. Впровадження публічних реєстрів перевірок та результатів контролю забезпечить доступ до інформації як для суб'єктів госпо-

дарювання, так і для громадськості. Це сприятиме зниженню корупційних ризиків та підвищить рівень довіри до державних органів. Водночас це стане мотивацією для бізнесу до дотримання вимог, оскільки ризик репутаційних втрат у разі порушень зростатиме. Особливу увагу слід приділити підготовці та підвищенню кваліфікації державних службовців, які здійснюють контроль за дотриманням ліцензійних умов. Розробка навчальних програм, що відповідають сучасним викликам, з акцентом на використання цифрових інструментів та новітніх методик перевірок, дозволить суттєво підвищити професіоналізм контролюючих органів. Це сприятиме не тільки підвищенню якості перевірок, але й більш ефективному застосуванню законодавства на практиці. У контексті євроінтеграції перспективним напрямом є гармонізація національного законодавства з нормами та стандартами Європейського Союзу. Це дозволить забезпечити відповідність українських стандартів найкращим світовим практикам та спростить процес інтеграції українських підприємств у європейські економічні процеси. Гармонізація також сприятиме підвищенню прозорості та передбачуваності регуляторного середовища, що є важливим для залучення іноземних інвестицій.

Ми вважаємо, що перспективи вдосконалення адміністративно-правових механізмів контролю полягають у поєднанні новітніх технологій, законодавчої адаптації та посилення координації між державними органами. Це дозволить створити ефективну систему контролю, яка буде відповідати сучасним викликам, підвищить якість надання послуг та забезпечить стабільний розвиток економіки.

Адміністративно-правові механізми контролю за дотриманням ліцензійних умов є важливим інструментом забезпечення законності та прозорості у сфері підприємницької діяльності. Сучасні виклики, такі як швидкий розвиток цифрових технологій, глобалізація економіки та необхідність адаптації до міжнародних стандартів, ставлять перед державними органами нові завдання у сфері нагляду. Ефективне вирішення цих завдань можливе лише за умови вдосконалення існуючих механізмів контролю, впровадження автоматизованих систем моніторингу, покращення взаємодії між державними інституціями та постійного оновлення законодавчої бази. Важливим фактором є також підвищення прозорості процесів перевірки та підготовка фахівців, здатних адаптуватися до змін у регуляторному середовищі. Удосконалення цих механізмів сприятиме підвищенню ефективності державного нагляду, забезпечить стабільний розвиток економічних процесів та захист прав суб'єктів господарювання. Це, своєю чергою, сприятиме побудові більш конкурентоспроможного та інвестиційно привабливого бізнес-середовища, яке відповідає сучасним вимогам та викликам.

Список використаних джерел:

1. Зозуля І. В. Поняття відомчого контролю в адміністративному праві. *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми*. МВС України. Харків. ХНУВС. 2019. С. 85-87.
2. Лученцов Г. Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 169-173.
3. Присяжнюк А. Й. Місце та роль адміністративної юстиції у здійсненні державного контролю щодо виконавчої влади. *Форум права*. 2012. № 1. С. 801-807. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2012-1/12paisvv.pdf>.